

Συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-129/95, T-2/96 και T-97/96

Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH και Lech-Stahlwerke GmbH κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

«ΕΚΑΧ — Προσφυγές ακυρώσεως — Κρατικές ενισχύσεις σε χαλυβουργικές
επιχειρήσεις — Κριτήριο της συμπεριφοράς ιδιώτη επενδυτή —
Αρχή της αναλογικότητας — Αιτιολογία — Δικαιώματα άμυνας»

Απόφαση του Πρωτοδικείου (πέμπτο πενταμελές τμήμα) της 21ης Ιανουαρίου
1999 II - 21

Περίληψη της αποφάσεως

1. Προσφυγή ακυρώσεως — Προσφυγή ασκηθείσα δυνάμει του άρθρου 33, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚΑΧ — Λόγοι ακυρώσεως — Έκδηλη άγνοια εκ μέρους της Επιτροπής των διατάξεων της Συνθήκης ή οποιουδήποτε κανόνα δικαίου σχετικού με την εφαρμογή της — Έννοια
(Συνθήκη ΕΚΑΧ, άρθρο 33, εδ. 1)
2. ΕΚΑΧ — Ενισχύσεις στη χαλυβουργία — Έννοια — Κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή — Προοπτική αποδοτικότητας
(Συνθήκη ΕΚΑΧ, άρθρο 4, στοιχ. γ')

3. *ΕΚΑΧ — Ενισχύσεις στη χαλυβουργία — Απαγόρευση — Έγκριση από την Επιτροπή (Συνθήκη ΕΚΑΧ, άρθρα 4, στοιχ. γ', και 95)*
4. *Πράξεις των οργάνων — Αιτιολογία — Υποχρέωση — Περιεχόμενο — Απόφαση ΕΚΑΧ (Συνθήκη ΕΚΑΧ, άρθρα 5, 15 και 33, εδ. 2)*
5. *Κοινοτικό δίκαιο — Αρχές — Δικαιώματα άμυνας — Σεβασμός στο πλαίσιο των διοικητικών διαδικασιών — Ενισχύσεις στη χαλυβουργία — Υποχρέωση ακροάσεως του αποδέκτη δημοσίων πόρων σχετικά με τη νομική εκτίμηση της Επιτροπής — Δεν υφίσταται (Πέμπτος κώδικας περί των ενισχύσεων στη χαλυβουργία, άρθρο 6 § 4)*

1. Στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 33, πρώτο εδάφιο, δεύτερη φράση, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, σύμφωνα με το οποίο ο έλεγχος του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του να αποφαίνεται επί προσφυγών ακυρώσεως που ασκούνται κατά αποφάσεων και συστάσεων της Επιτροπής, δεν δύναται να επεκτείνεται επί της εκτιμήσεως της καταστάσεως που απορρέει από οικονομικά γεγονότα ή περιστάσεις, ενόψει της οποίας εξεδόθησαν οι εν λόγω αποφάσεις ή συστάσεις, εκτός αν προσάπτεται στην Επιτροπή ότι διέπραξε κατάχρηση εξουσίας ή ότι αγνόησε κατά έκδηλο τρόπο τις διατάξεις της Συνθήκης ή οποιουδήποτε κανόνα δικαίου σχετικού με την εφαρμογή της, ο όρος «έκδηλος» έχει την έννοια ότι προϋποθέτει ότι υπήρξε σημαντική άγνοια των νομικών διατάξεων, ώστε η άγνοια αυτή να εμφανίζεται ως απορρέουσα από πρόδηλη πλάνη περί την εκτίμηση, ενόψει των διατάξεων της Συνθήκης, της καταστάσεως για την οποία ελήφθη η απόφαση.

2. Οι έννοιες που χρησιμοποιούνται από τις διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις, όπως έχουν διευκρινιστεί από τον κοινοτικό δικαστή, έχουν σημασία για την εφαρμογή των

αντίστοιχων διατάξεων της Συνθήκης ΕΚΑΧ, στο μέτρο που δεν είναι ασυμβίβαστες προς αυτές. Επομένως, στο μέτρο αυτό, δικαιολογείται η παραπομπή στη νομολογία σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που εμπίπτουν στη Συνθήκη ΕΚ, προς εκτίμηση της νομιμότητας αποφάσεων που αφορούν ενισχύσεις οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ.

Έτσι, προκειμένου να κριθεί αν μια μεταβίβαση δημοσίων πόρων σε χαλυβουργική επιχείρηση συνιστά κρατική ενίσχυση υπό την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ, πρέπει να κριθεί αν, υπό παρόμοιες περιστάσεις, ιδιώτης επενδυτής μεγέθους συγκρίσιμου προς το μέγεθος των οργανισμών που διαχειρίζονται τον δημόσιο τομέα θα μπορούσε να οδηγηθεί στο να προβεί σε τόσο σημαντική εισφορά κεφαλαίου.

Συναφώς, καίτοι η συμπεριφορά του ιδιώτη επενδυτή, με την οποία πρέπει να συγκριθεί η συμπεριφορά του δημοσίου επενδυτή που επιδιώκει στόχους οικονομικής πολιτικής, δεν αντιστοιχεί κατ' ανάγκη προς τη συμπεριφορά του συνήθους επενδυτή που τοποθετεί κεφάλαια

χάριν αποδοτικότητας υπό κατά το μάλλον ή ήττον βραχυπρόθεσμη προοπτική, οφείλει, τουλάχιστον, να αντιστοιχεί προς τη συμπεριφορά μιας ιδιωτικής εταιρίας holding ή ενός ιδιωτικού ομίλου επιχειρήσεων που επιδιώκουν μια διαρθρωτική πολιτική, γενική ή κλαδική, με γνώμονα προοπτικές μακροπρόθεσμης αποδοτικότητας.

Επομένως, μολονότι μια μητρική εταιρία μπορεί, επί περιορισμένο χρονικό διάστημα, να αναλαμβάνει τις ζημίες μιας από τις θυγατρικές της, προκειμένου να μπορέσει η τελευταία να παύσει τις δραστηριότητές της υπό τις καλύτερες δυνατές συνθήκες, όχι μόνον προκειμένου να αποκομίσει από τούτο έμμεσο υλικό κέρδος, αλλά επίσης προκειμένου να λάβει υπόψη και άλλες φροντίδες, όπως είναι η μέριμνα για τη διατήρηση της καλής φήμης του ομίλου ή για αναπροσανατολισμό των δραστηριοτήτων του, ο ιδιώτης επενδυτής δεν μπορεί λογικά να αποφασίσει, μετά από σειρά ετών με συνεχείς ζημίες, να προβεί σε εισφορά κεφαλαίου, η οποία όχι μόνον αποδεικνύεται, από οικονομικής απόψεως, περισσότερο δαπανηρή από την εκποίηση του ενεργητικού, αλλά, επιπλέον, συνδέεται με την πώληση της επιχειρήσεως, πράγμα που της αφαιρεί οποιαδήποτε προοπτική — έστω μακροπρόθεσμης — πραγματοποίησεως κέρδους.

Επιπλέον, στο μέτρο που πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ των υποχρεώσεων που το Δημόσιο πρέπει να αναλαμβάνει ως κύριος των μετοχών μιας εταιρίας και των υποχρεώσεων που μπορεί να υπέχει ως δημόσια αρχή, δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, κατά την εφαρμογή του κριτηρίου του ιδιώτη επενδυτή, καμία θεώρηση κοινωνικού χαρακτήρα ή περιφερειακής ή κρατικής πολιτικής.

3. Από τη διατύπωση του άρθρου 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ δεν προκύπτει ότι οι ενισχύσεις που δεν προκαλούν σημαντική στρέβλωση του ανταγωνισμού εκφεύγουν της απαγορεύσεως που θεσπίζει το άρθρο αυτό. Εξάλλου, αντίθετα προς το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ, από την προαναφερθείσα διάταξη της Συνθήκης ΕΚΑΧ δεν προκύπτει ότι στην Επιτροπή εναπόκειται να διαπιστώσει ότι η οικεία ενίσχυση νοθεύει ή απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό. Ο μόνος περιορισμός στον οποίο υπόκειται η απαγόρευση του προαναφερθέντος άρθρου 4, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚΑΧ έγκειται στη δυνατότητα της Επιτροπής να επιτρέπει, βάσει του άρθρου 95 της Συνθήκης αυτής, τις ενισχύσεις που είναι αναγκαίες για την επίτευξη ενός από τους σκοπούς που ορίζονται στα άρθρα 2 έως 4 της εν λόγω Συνθήκης.

4. Η αιτιολογία που απαιτούν τα άρθρα 5, δεύτερο εδάφιο, τέταρτη περίπτωση, και 15, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚΑΧ πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της οικείας πράξεως και να διαφαίνεται από αυτή κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική του θεσμικού οργάνου που εξέδωσε την πράξη, κατά τρόπο που να καθιστά δυνατό στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου και στον κοινοτικό δικαστή να ασκεί τον έλεγχό του. Δεν απαιτείται να προσδιορίζει η αιτιολογία όλα τα κρίσιμα πραγματικά και νομικά στοιχεία. Η αιτιολογία πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει του κεμένου της πράξεως, αλλά και του πλαισίου εντός του οποίου εντάσσεται, καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα. Επιπλέον, η αιτιολογία μιας πράξεως πρέπει να εκτιμάται, μεταξύ άλλων, αναλόγως του συμφέροντος που έχουν ενδεχομένως να λάβουν εξηγήσεις οι αποδέκτες της πράξεως ή άλλα πρόσωπα που αφορά η πράξη, κατά την έννοια του άρθρου 33, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚΑΧ.

Ακόμη κι αν μια αιτιολογική σκέψη της επίδικης πράξεως περιέχει μνεία ενέχουσα πραγματική πλάνη, το τυπικό αυτό ελάττωμα δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια την ακύρωση της πράξεως αυτής, εφόσον οι λοιπές αιτιολογικές σκέψεις της παρέχουν αιτιολογία η οποία είναι, αυτή καθαυτή, επαρκής.

5. Ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας σε κάθε διαδικασία που κινείται κατά πρόσωπου και μπορεί να καταλήξει σε βλαπτική κατ' αυτού πράξη αποτελεί θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου, η τήρηση της οποίας πρέπει να διασφαλίζεται έστω κι αν δεν υφίσταται ειδική ρύθμιση.

Ωστόσο, ούτε από το γράμμα του άρθρου 6, παράγραφος 4, του πέμπτου κώδικα

περί των ενισχύσεων στη χαλυβουργία ούτε από καμία άλλη διάταξη σχετική με τις κρατικές ενισχύσεις αλλά ούτε και από την κοινοτική νομολογία απορρέει ότι η Επιτροπή, όταν έχει ήδη ζητήσει από τους ενδιαφερομένους και από το οικείο κράτος μέλος να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, υποχρεούται να ζητήσει από τον αποδέκτη δημοσίων πόρων να διατυπώσει την άποψή του σχετικά με τη νομική της εκτίμηση όσον αφορά τη διάθεση των πόρων αυτών ή ότι υποχρεούται να ενημερώσει το οικείο κράτος μέλος για την άποψή της πριν από την έκδοση της αποφάσεώς της. Η δημοσίευση ανακοινώσεως στην Επίσημη Εφημερίδα κρίνεται πρόσφορο και επαρκές μέσο γνωστοποιήσεως προς όλους τους ενδιαφερομένους της ενάρξεως μιας διαδικασίας δυνάμει της προαναφερθείσας διατάξεως.